

Cirkulärnr: 1998:204
Diariernr: 1998/3151
Handläggare: Herman Crespin
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 1998-12-16
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Rubrik: Kommunala utjämningsutredningens betänkande
Bilagor: Bilaga 1: Bidrag eller avgift med nuvarande och föreslagna modellen, kronor per invånare
Bilaga 2: Kommunala utjämningsutredningens pressmeddelande

Finanssektionen
Herman Crespin, EJ

1998-12-16

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Kommunala utjämningsutredningens betänkande

Kommunala utjämningsutredningen har idag den 16 december överlämnat sitt betänkande, *Kostnadsutjämning för kommuner och landsting – en översyn av statsbidrag och utjämningsystemet (SOU 1998:151)*, till regeringen.

Betänkandet kommer inom kort att sändas ut till samtliga kommuner för remissbehandling. Slutdatum för inlämnande av remissvar är den 1 mars 1999. Den något korta remisstiden beror på att förslagen till revidering ska med i vårpropositionen, som regeringen har för avsikt att presentera den 14 april 1999.

Inför kommunernas remissarbete anordnas ett antal konferenser i samarbete med kommunförbunden i länen. Konferenserna kommer att äga rum mellan den 13 och 22 januari 1999. Närmare information lämnas av respektive länsförbund.

Utredningens förslag till kostnadsutjämning

Utredningen anser att principerna för nuvarande utjämningsystem bör bibehållas, men föreslår förändringar i delar av kostnadsutjämningen. Däremot föreslås inga förändringar i inkomstutjämningen. Förändringarna avses träda i kraft från och med år 2000. Följande förändringar vad avser kostnadsutjämningen för kommuner föreslås jämfört med dagens system.

Barnomsorg

Genomslaget av täthet i barnomsorgsfaktorn begränsas uppåt till 0,3 och nedåt till 0,1 och uppdateras från 1992 års till 1995 års förhållanden. Vidare föreslås att skattekraften begränsas uppåt till 127 procent av medelskatte-kraften och nedåt till 80 procent. Standardkostnaderna för de olika ålders-kategorierna uppdateras med aktuellare kostnadsdata. Dessutom föreslås

vikten för skolbarnomsorg sänkas från 0,5 till 0,4 och vikten för familjedaghem ökas från 0,75 till 1,0.

Grundskolan

Underlaget för beräkning av merkostnader för bebyggelsestrukturen, dvs. merkostnader för små skolor och skolskjutsar, aktualiseras genom att fågelvägsavståndet byts mot faktiskt vägavståndet. I övrigt bibehålls nuvarande utjämningsmodell oförändrad.

Gymnasieskolan

Tillägget/avdraget för inackordering i nuvarande modell ersätts med en teoretiskt beräknad kostnad för inackordering och dagliga resor. Denna beaktar merkostnader till följd av bebyggelsestrukturen.

Äldreomsorg

Variablen samboende byts mot civilstånd och modellen kompletteras med en etnisk faktor. Vidare föreslås att de äldres yrkesbakgrund aktualiseras med uppgifter från 1996. Befolkningsstatistiken för beräkning av merkostnader för hemtjänst i glesbygden aktualiseras och faktiskt vägavstånd används istället för fågelvägsavstånd. Den beräknade resekostnaden per mil räknas upp med 12 procent från 42 kronor till 47 kronor.

Individ- och familjeomsorg

Nuvarande utjämningsmodell ersätts i sin helhet. Kostnadsutjämnningen för individ- och familjeomsorg föreslås beräknas utifrån variablerna ensamstående kvinnor med barn, utrikes födda flyktingar och nära anhöriga som vistats i landet 3–9 år samt övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU som vistats i landet 0–19 år, arbetslösa utan ersättning från A-kassa eller KAS, andel män 25–64 år med årsinkomst under 140 000 kronor samt ett tätetsmått.

Kollektivtrafik

Nuvarande utjämningsmodell ersätts. Standardkostnaden föreslås beräknas länsvis utifrån variablerna gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur. Nuvarande reduktion och fördelning mellan kommuner och landsting samt principerna för fördelning mellan kommuner inom länen bibehålls. En anpassning görs till ändrad länsindelning.

Befolkningsminskning

Nuvarande modell för befolkningsminskning föreslås kompletteras så att kommuner vars befolkning de senaste tre åren minskat med minst 2 procent får en ersättning på 100 kronor per invånare för varje procentenhet antalet barn 7–15 år minskat under samma tidsperiod.

Näringsliv och sysselsättning

Underlaget för kostnadsutjämnningen breddas till den andel av befolkningen 16–64 år som varit arbetslösa eller i konjunkturberoende åtgärder under den senaste femårsperioden. Vidare höjs gränsen för att erhålla ersättning från 1 till 2 procent över riksgenomsnittet under den senaste femårsperioden.

Kallortstillägg

Kallortstillägget reduceras med två procentenheter från år 2000. Vidare föreslås att en ytterligare avtrappning av tilläggets storlek bör ske efter den föreslagna införandeperiodens slut (år 2003). På sikt bör kallortstillägget utgå ur kostnadsutjämnningen.

LSS-verksamhet

Utredningen anser att det är nödvändigt att åstadkomma någon form av utjämnning mellan kommunerna. Utredningen föreslår dock inte att en utjämningsmodell för LSS-verksamhet tas in i utjämningsystemet eftersom utredningen inte kunnat hitta något sätt att konstruera en sådan modell som bygger på för kommunen opåverkbara faktorer. Utredningen föreslår istället att ett särskilt statsbidrag utformas för vissa LSS-insatser. Utredningen avstår emellertid ifrån att lämna förslag till en utformning av ett sådant statsbidragssystem.

Övriga modeller

Utredningen föreslår inga förändringar vad avser modellerna för gator och vägar, vatten och avlopp, administration, räddningstjänst mm i glesbygd samt modellen för uppvärmningskostnader.

Vad avser modellen för glest befolkningsunderlag föresår utredningen att nuvarande modell behålls oförändrad men att data om befolkningens bosättningsmönster aktualiseras och att underlagets storlek beräknas utifrån faktiskt vägvstånd i stället för fågelvägsavståndet.

Modellen för byggkostnader föreslås utgå ur utjämningsystemet.

Utfallet av utredningens förslag och införandet av de föreslagna förändringarna

Utredningens förslag leder till förändringar i bidrag och avgifter i kostnadsutjämnningen i förhållande till nuvarande system. I *bilaga 1* kolumn B redovisas bidraget eller avgiften enligt föreslagen modell år 1998 *exklusive* införanderegler. I kolumn C redovisas förändringen jämfört med nuvarande modell år 1998 *exklusive* införanderegler.

Hur intäkterna förändras för enskilda kommuner beror emellertid på den sammantagna effekten av nuvarande införanderegler, utredningens förslag till förändringar i kostnadsutjämnningen samt utredningens förslag till införanderegler.

Utredningen föreslår att fasta införandetillägg bör utgå till kommuner för vilka effekterna av utredningens förslag överstiger 1 000 kronor per invånare.

Dessa begränsningar gäller även för kommuner som får en positiv förändring genom utredningens förslag. För Danderyd, Lidingö och Täby begränsas den totala bidragsminskningen till 2 000 kronor per invånare.

Utredningens förslag till införanderegler innebär att den totala bidragsminskningen vid införandet av nuvarande system och effekterna av utredningens förslag begränsas till 2 000 kronor per invånare. Den totala bidragsminskningen under hela införandeperioden till följd av systemomläggningen år 1996 och effekterna av de förändringar som utredningen föreslår begränsas således till de belopp som tidigare fastlagts.

I *Bilaga 1* kolumn E redovisas kostnadsutjämning enligt förslaget *inklusive* införanderegler år 2003. Siffran avser bidraget eller avgiften enligt förslaget år 1998 (kolumn B) *inklusive* fast införandetillägg år 2003. Denna visar följaktligen den totala bidragsförändringen när införandeperioden gått ut. Kolumn F visar skillnaden mellan nuvarande och föreslagen kostnadsutjämning när införandereglerna år 2003 beaktats. Detta kan belysas med exempel.

Kolumn D visar att Danderyd kommun med nuvarande kostnadsutjämning år 1998 *inklusive* fast införandetillägg år 2003 skulle ha ett sammanlagt bidrag på 2 620 kronor per invånare. Siffran utgörs av 1998 års bidrag på 226 kronor per invånare plus ett fast införandetillägg till följd av systemomläggningen år 1996 på 2 394 kronor per invånare. Kolumn E visar att Danderyd även med utredningens förslag till ny kostnadsutjämning får ett sammanlagt bidrag på 2 620 kronor per invånare år 2003. Avgiften blir 888 kronor per invånare och det fasta införande tillägget 3 508 kronor per invånare. Följaktligen blir skillnaden mellan nuvarande system och kommitténs förslag till kostnadsutjämning lika med noll när införandereglerna år 2003 beaktats.

För Överkalix visar kolumn D en förbättring år 1998 på 1 136 kronor per invånare när införandereglerna exkluderas. Kolumn F visar emellertid att den sammanlagda förbättringen i stället blir 410 kronor per invånare när införandereglerna år 2003 beaktats.

Frågor med anledning av detta cirkulär kan ställas till Herman Crespin tfn 08-772 41 85 eller Clas Olsson tfn 08-772 42 25. Vi kan nås också via våra e-post-adresser på mönstret fornamn.efternamn@svekom.se.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Finanssektionen

Helena Milton

Herman Crespin

Bilagor

Bilaga 1: Bidrag eller avgift med nuvarande och föreslagen modell, kronor per invånare

Bilaga 2: Kommunala utjämningsutredningens pressmeddelande